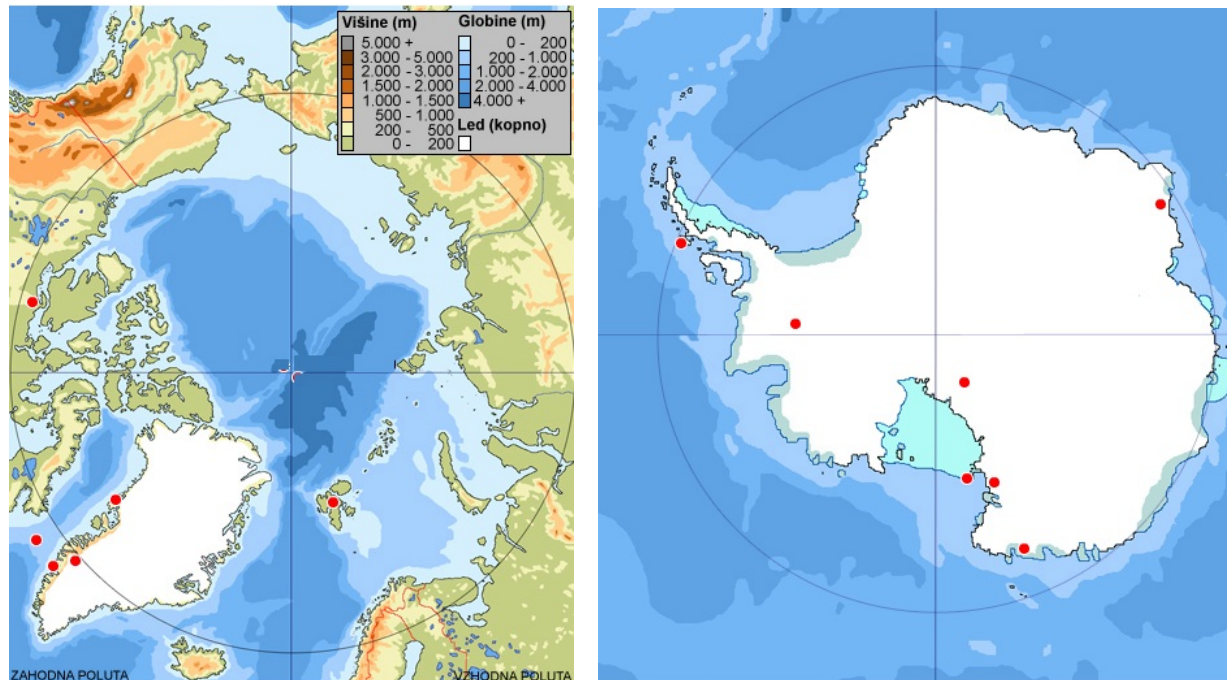

POLARNA OBMOČJA

1. LEGA IN OPREDELITEV OBMOČJA

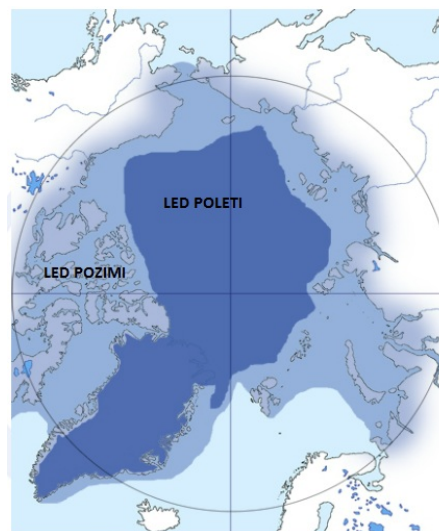
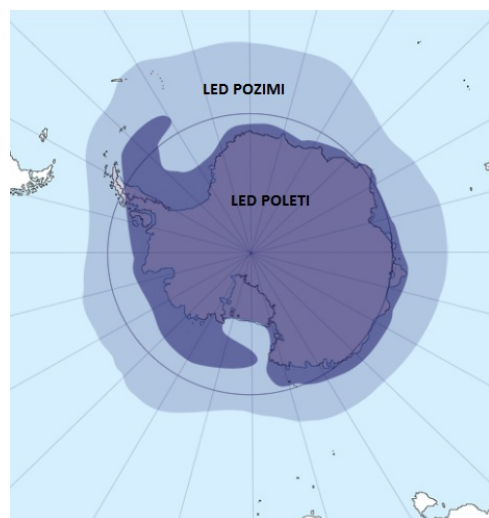

Na enem zemljevidu označi severni pol, na drugem pa južni pol ali tečaj.

S pomočjo zemljevidov ugotovi, kje na Zemlji se razprostirajo polarna območja.

Skupne značilnosti polarnih območij

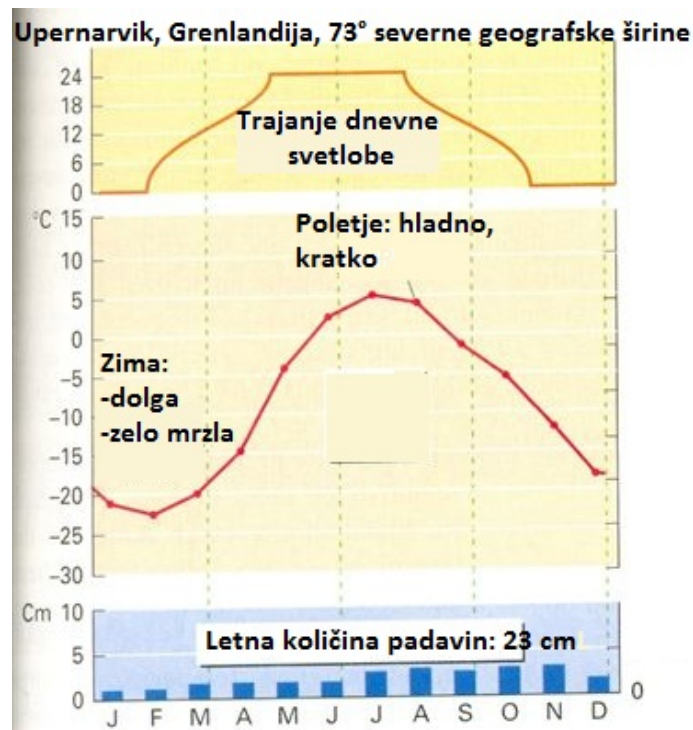
- velika ledena prostranstva

Kje leži severni pol?

- Na podnebne razmere vplivata polarni dan in polarna noč. Na tečaju trajata po pol leta.
- Sončni žarki padajo zelo poševno in slabo ogrevajo tla.

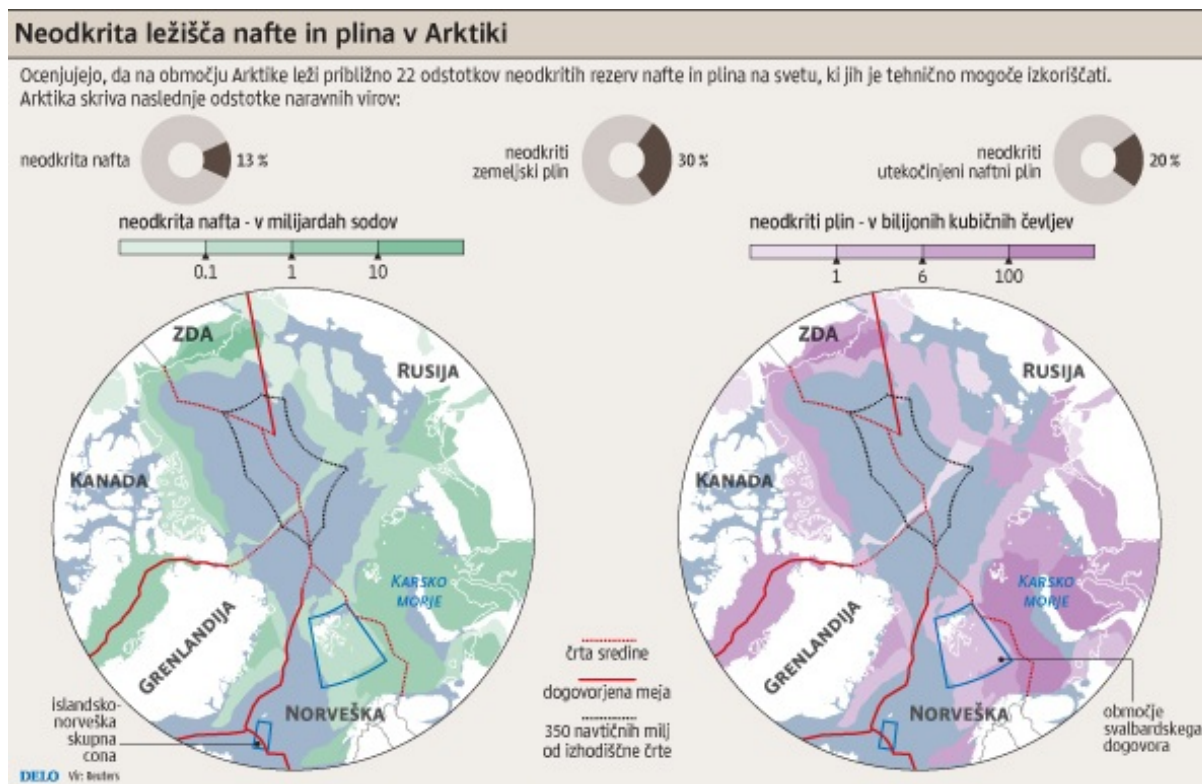

Poišči kraj na zemljevidu.

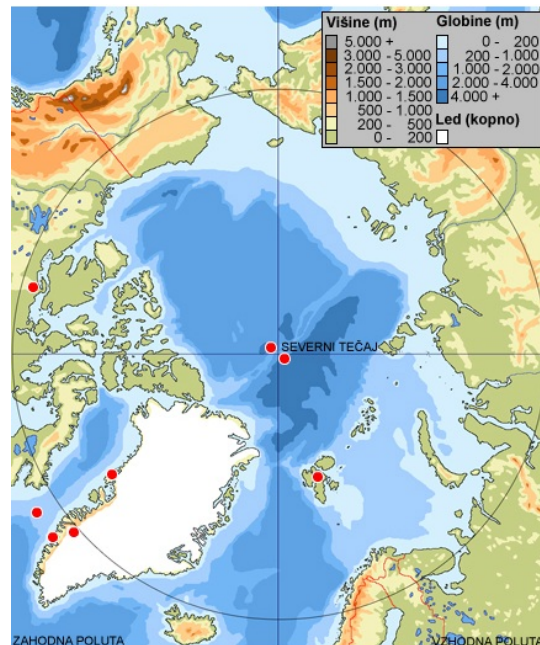
Oceni koliko dni v letu ima kraj polarni dan oziroma polarno noč.

Kateri tip podnebja prikazuje klimogram?

- Nekdaj težko dostopna območja niso bila zanimiva za države v soseščini. Razvoj moderne tehnike in spoznanja, da so ta območja bogata z naravnimi bogastvi pa že netijo meddržavne lastniške spore.

ARKTIKA - ledeni ocean obdan s celinami

Relief

Osrednji del Arktike obsega **Severni ledeni ocean** z obrobni morji (Beaufortovo m., Čukotsko m., Vzhodnosibirsko m., M. Laptevov, Karsko m., Barentsovo m. Norveško m., Grenlandsko m. in Melvilleovo m.), meri okoli 14 mio km². Kopnih mas je okoli 5 mio km². Arktično kopno predstavljajo: **severni deli Aljaske, Kanade, Rusije, Norveške in Islandije** ter **otoki Severnega ledenega oceana**, od katerih je največji **Grenlandija**, ki je tudi največji otok na Zemlji.

Severni ledeni ocean je v veliki meri večji del leta zamrznjen: pozimi je zamrznjene kar okoli 80 % površine, poleti pa okoli 50 %. Ledena ploskev je v povprečju debela okoli 4 metre, ki pa jo morski tokovi mestoma lomijo in nagrmadijo v več deset metrov debele ledene gmote. Morje je plovno le ob obalah celin, drugod pa je plovba varna le s posebnimi ladjami – ledolomilci. Pogoji za plovbo so ugodnejši ob severnih obalah Rusije saj se tam v Severno ledeno morje izliva več velikih rek, ki talijo led.

Kaj se dogaja z ledenim pokrovom?

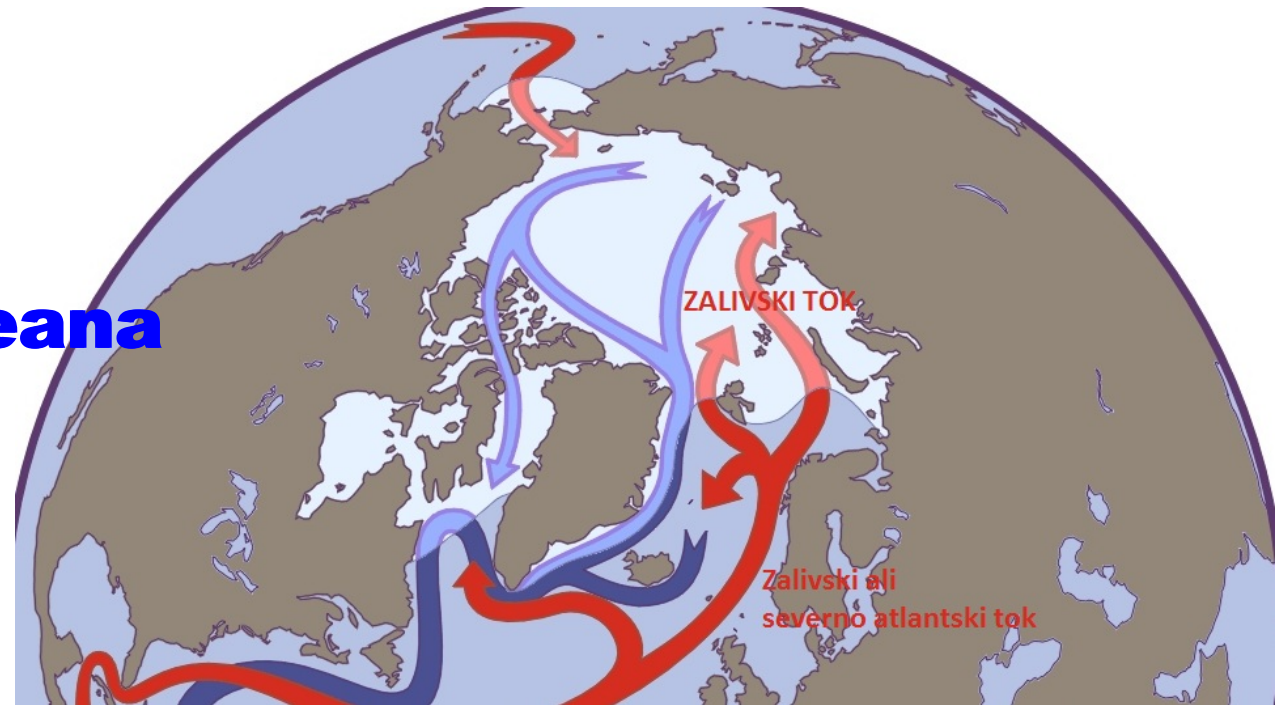

Ledolomilci na jedrski pogon v poletnih mesecih dosežejo severni pol.

Arktika - podnebne značilnosti

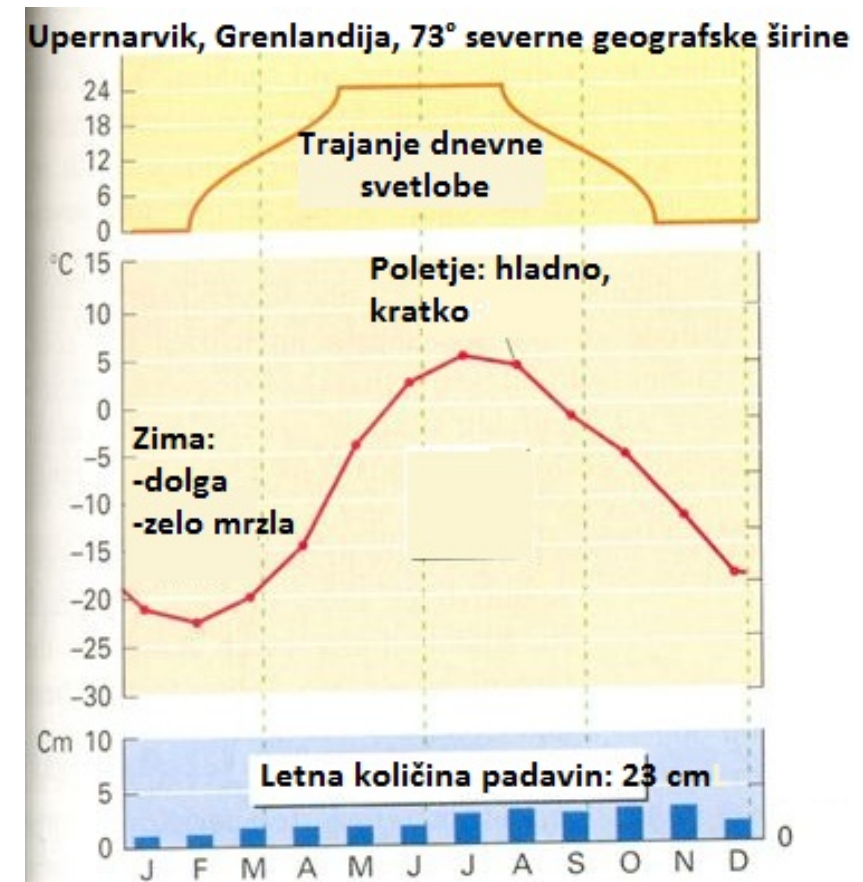
Dejavniki:

- geografska lega
- oddaljenost od oceana
- morski tokovi
- nadmorska višina
- relief

S pomočjo zemljevida oceni, kako daleč v področje Arktike sega vpliv zalivskega toka.

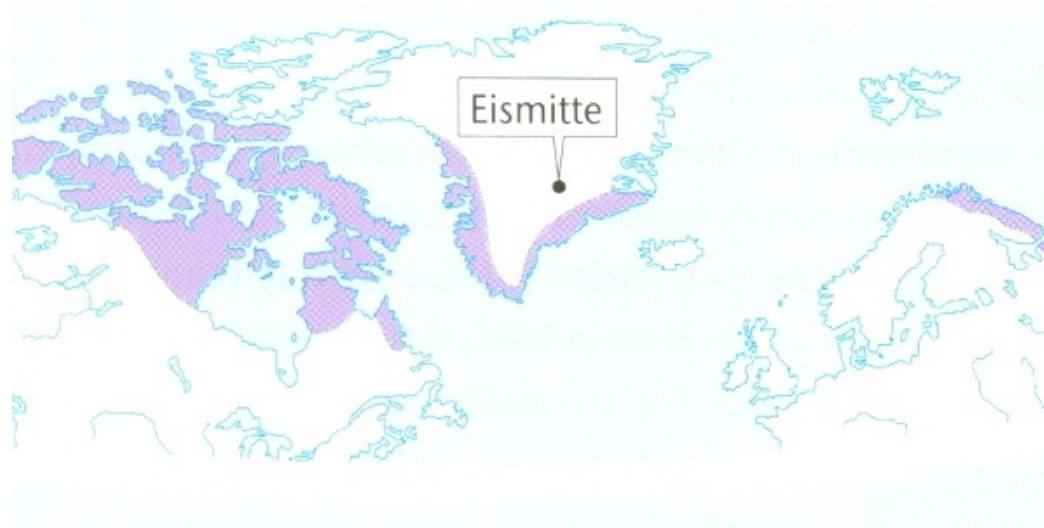
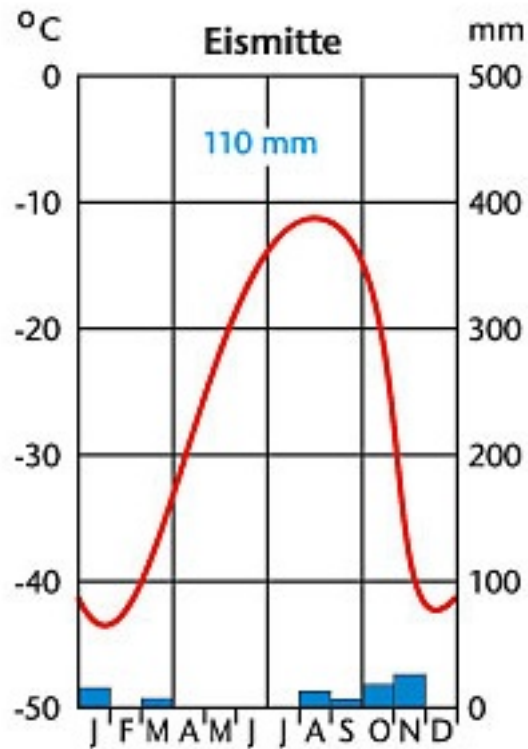
Na območju Arktike prevladujeta dva podnebna tipa.

Naravno rastje v tundrskem ali supoplarnem podnebjju je **TUNDRA.**

mahovi
lišaji

Polarno podnebje ali podnebje večnega snega in ledu

Na severni polobli zajema območja stalno zamrznjenega Severnega ledenega morja okoli sverenega pola in notranje predele Grenlandije

Kje na severni ploobli se nahaja pol mraza?

Na območjih polarnega podnebja je padavin manj kot v tundrskem pasu. Padejo v obliki snega, ki se zaradi nizkih temperatur kopiči. Čeprav je na teh območjih stalen sneg in led, lahko zaradi pomanjkanja padavin govorimo nekakšnih ledenih puščavah.

Ledena puščava

ARKTIKA -živalski svet

Na prehodnem subpolarnem območju so tipične živali severni jeleni (karibuji), kune, sobolji, polarne lisice, moškatno govedo, lemingi in divje gosi. Na polarnih območjih, ob ali v morjih žive polarni medvedi, tjulnji, mroži in kiti, ki se prehranjujejo z velikimi količinami planktonskih rakcev, imenovanih kril.

Karibuji ali severni jeleni žive na območjih tundre tako v Severni Ameriki, kot tudi Evrazije.

Mroži, tjulnom sorodni sesalci - plavutonožci, žive v obalnih morjih in se prehranjujejo s školjkami.

Polarni medvedi velik del leta žive na ledenih prostranstvih v bližini morja, kjer lovijo tjulnje in ribe.

Muškatno govedo.

ARKTIKA - značilnosti poselitve, prebivalstvo

Prebivalstvo

Na območju Arktike živi zelo malo ljudi, po ocenah le nekaj čez 500.000. Gostota poseljenosti je zelo redka, v povprečju pod 1 prebivalec/km². Večjih naselij ni. Daleč največ ljudi, okoli 400.000, jih živi v ruskem delu Arktike. To so predstavniki sibirskih ljudstev **Jakutov** (osrednja Sibirija), **Tunguzov** (ob reki Jenisej), **Samojedov** (severovzhodne obale evropskega dela Rusije).

Inuiti (Eskimi), ki jih je okoli 100.000, žive od severovzhodnega dela Grenlandije do zahodnega dela Aljaske, kakih 1.500 jih živi celo v vzhodni Sibiriji.

V vzhodni Sibiriji žive **Čukči**, **Korjaki** in **Kamčadali**, ki so po telesnih značilnostih zelo podobni Indijancem severozahodnega dela Amerike, po načinu življenja pa Inuitom.

Laponci žive na severu Norveške, Švedske in Finske. Znani so po udomačenih severnih jelenih, vendar ima danes le okoli petina od 40.000 Laponcev severne jelene.

Tradicionalen način življenja arktičnih ljudstev je bil povezan z gojenjem čred severnih jelenov, lovom in ribolovom.

An Inuit hunter jumps across a gap in the sea-ice. Climate change is causing the ice to melt, making hunting increasingly perilous. Photo: Bryan and Cherry Alexander Photography

Arktika - tradicionalni način življenja vedno bolj izginja

Avtohtono prebivalstvo se je primarno ukvarjalo z lovom in ribolovom, v topli polovici leta pa tudi z nabiranjem jagodičevja. Čeprav so ljudstva, živeča v polarnem pasu, različnega porekla, pa imajo veliko skupnih značilnosti: oblačijo se v živalska krzna, najpomembnejša hrana je meso. Tisti, ki živijo ob obalah, lovijo predvsem ribe in tjulne, tisti, ki živijo v celinskih območjih, pa lovijo ali redijo karibuje ter nastavljajo pasti malim zverem (sobolji, kune...).

Vse manj jih živi na prvobiten način. Tudi vse več Inuitov ne živi več v iglujih, temveč se naseljuje v montažnih hišah, ki jih ogrevajo s premogom, na lov se ne vozijo več s pasjimi vpregami, temveč z motornimi sanmi, plen ne lovijo več s harpunami, temveč s puškami. Še bolj kot Inuiti so svoj slog življenja spremenili številni pripadniki sibirskih ljudstev, ki so se po odkritju številnih rudnih bogastev na njihovem območju zaposlili v rudnikih ali na črpalščih nafte in zemeljskega plina. Delavci teh ljudstev so še posebej cenjeni, saj veliko lažje prenašajo ekstremne vremenske razmere kot drugi.

Ena izmed številnih novozgrajenih rafinerij v Sibiriji.

V Sibiriji večina cest poteka po ravnem in poleti blatnem terenu.

Nanavut?

ARKTIKA - strateški in gospodarski pomen območja

S pomočjo zemljevida v atlasu ugotovi, katera naravna bogastva se izkoriščajo na območju arktičnega kroga.

Prek arktike vodijo tudi pomembne zračne poti.

